

POLİTEKNİK EĞİTİMİN ORTAYA ÇIKIŞI VE UYGULAMALARI

Prof.Dr.Battal ASLAN
İnönü Üniversitesi-Türkiye
baslan@inonu.edu.tr

İhsan TOPÇU
Doktora Öğrencisi- Türkiye
ihsantopcu@cumhuriyet.edu.tr

Özet

Giriş: Tarihsel olarak ele alındığında, nitelikli ve etkili bir eğitimin yaygın olarak toplumun tüm kesimlerine verilmeye başlanması Rönesans ve Reform hareketlerinden sonra ve daha sonraları sanayi devriminin ortaya çıkışıyla başlamıştır. Ülkelerin felsefi, siyasi ve iktisadi yapılarına göre farklı eğitim akımları ortaya çıkmıştır. Bunlardan birisi de politeknik eğitim anlayışıdır. Bu çalışmanın amacı, Politeknik Eğitimin ortaya çıkışında etkili olan felsefi düşünceleri ortaya koymak ve Politeknik eğitimin uygulamalarını betimsel olarak incelemektir. *Yöntem:* Araştırma betimsel bir çalışmadır. Politeknik eğitimin ortaya çıkışı ve uygulanması, ilgili kaynaklar taranarak incelenmiştir. *Bulgular:* Rönesans ve Reform hareketleriyle birlikte, bazı ütopyacılar eğitimin daha erken yaşlarda verilmesi ve yaygınlaştırılması gereğini vurgulayarak politeknik eğitimin tohumlarını atmışlardır. Daha sonra sosyalist eğitimciler, politeknik eğitimle bireyin, bedensel, zihinsel ve üretime yönelik olarak, kapasitesinin geliştirilmesini ve çok yönlü eğitimi amaçlamışlardır. Politeknik eğitim bazı ülkelerde iş ve meslek eğitimi şeklinde gelişim gösterirken, bazı Doğu Blok'u ülkelerinde daha çok üretime yönelik ve çok yönlü kişiliğin geliştirilmesi amacıyla, uygulanmaya çalışılmıştır. Bununla beraber, liberal ekonominin ve kapitalist modelin egemen olduğu diğer birçok ülkede de, bireyleri çok yönlü ve mesleki alanlarda yetiştirmek için politeknik okullar açılmıştır. Ülkemizde ise bu modelin benzeri kısmen, Köy Enstitüleri ile oluşturulmaya çalışılmıştır. *Öneriler:* Bireyin çok yönlü eğitimi öngören ve bu yolla tüm toplumun daha sağlıklı ve huzurlu bir yapıya kavuşmasını amaçlayan; okulla yaşamı birleştiren ve belli dönemlerde belirli bölge ve ülkelerde uygulaması görülen politeknik eğitim anlayışı bir takım yeni düzenlemelerle günümüzde de uygulamaya konulabilir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim felsefesi, Politeknik Eğitim, Sosyalist Eğitim, İş Okulu, Köy Enstitüleri

GİRİŞ

15. ve 16. yüzyıllarda, Rönesans ve Reform hareketleri sonrası ortaya çıkan hümanizm ve aydınlanma akımlarıyla birlikte, eğitim alanında da önemli düşüncelerin ortaya çıktığı görülür. Eğitimin, kiliselerin etkisinden kurtularak evrenselleşmesinin ve tüm toplum kesimlerine yönelik olarak verilmesi gerektiği düşüncesi ilk kez bu dönemlerde yoğun olarak üzerinde durulan bir konu haline gelmiştir. Bu dönem, bir yandan Antik Yunan ve Roma kültüründe var olan insanın sanatsal, kültürel, felsefi ve estetik bakımından eğitilmesine bir dönüş yapıyor, bir yandan da bilimsel alanda yeni arayışlara yöneliyordu (Ronan 1983:

s.302). Toplumu oluşturan ideal insan imajını, dini değerlere önem veren ve dünyayı dini duygularla yaşayan bireyler değil; serbestçe yaratan sanatkar, şair vb. gibi çeşitli alanlarda faaliyet gösteren estetik şahsiyetler teşkil etmeye başlamıştı (Aytaç 1998:s. 97).

Rönesans dönemi eğitiminin ruhunu, aslında İtalyan eğitimci Vittorino da Feltre ve Guorino Veronese'nin Mantua da kurdukları okullar ile hümanist eğitimcileri olarak bilinen Hollandalı Desiderius Erasmus, Alman Johannes Sturm ve Fransız denemeci Montaigne temsil eder. Rönesans felsefesine uygun düşen eğitim ideali, her yönüyle gelişmiş insan yetiştirmektir (Aytaç 1998:s.99). Hümanist eğitim anlayışı da benzer karakterlere sahipti ve insanı merkez alan bir eğitim modelini savunmaktaydı. Aslında, Rönesans ve Hümanizm birbiriyle özdeşleşmişti (Urgan 2006: s.111).

Önce İtalya'da başlayıp, daha sonra tüm Avrupa'yı saran Rönesans ve Reform hareketleri daha sonra 18. yüzyılda sanayinin gelişimi ve nitelikli insan gücüne duyulan ihtiyaçla birleşince politeknik eğitime giden adımlar atılmaya başlanmış oldu. Zira bu süreç, Doğan ve diğerlerinin (1997:s.5)'de belirttiği gibi, bilim ve teknolojinin topluma yön verdiği bir dönemdir. "Bilim ve teknolojinin etkisini şehirleşmede, ulaştırmada, boş vakitleri değerlendirmede, sosyal organizasyonlarda, ahlak ve estetik kurallarda görmek mümkündür"

Tarihsel olarak eğitimin toplumsal öneminin ortaya çıkması da sanayileşmenin nitelikli iş ve meslek eğitimine büyük gereksinim duyması ile olmuştur. 19.yüzyılın sonlarında ve 20. yüzyılın başlangıcında ortaya konulan politeknik eğitim, bireyin mesleki gelişiminin yanı sıra, onun fiziksel, düşünsel ve sanatsal gelişimini de önemsiyordu. Bu yaklaşım aslında günümüzde ihtiyaç duyulan eğitim anlayışının farklı bir türevi olarak görülebilir. Bir taraftan toplumun ihtiyaç duyduğu üretici bireyleri yetiştirirken diğer yandan onları her yönüyle geliştiren bir eğitim anlayışı hala gerekliliğini ve geçerliğini korumaktadır.

Özellikle Türkiye de, politeknik eğitim konusu karşılaştırmalı eğitim, eğitim tarihi ve eğitim felsefesi ile ilgili çalışmalarda yüzeysel olarak ele alınmıştır (Varış Vd. 1971; Aytaç 1981; Aytaç 1998; Akyüz;2001; Sönmez 2002). Konuya ilişkin kapsamlı bir çalışma Aytaç (1979) tarafından yapılmış ve bu çalışma doğrudan politeknik eğitimi ele almıştır. Ancak daha sonra politeknik eğitime yönelik çalışmaların yapılmadığı anlaşılmaktadır. İnal (2008) ise politeknik eğitimin ideolojik boyutunu "Eğitim ve İdeoloji" isimli kitabında ele almıştır. Politeknik eğitim konusu yukarıda belirtilen az sayıdaki çalışmada kısa özetler olarak yer almaktadır. Bahadır (1994) tarafından yapılan bir tez çalışmasında ülkemize özgü açılan köy enstitüleri, sosyolojik açıdan incelenmiştir. Politeknik eğitim uygulamalarını doğrudan ele alan tez ve makale çalışmalarına raslanamamıştır. Görülebileceği gibi, ülkemizde eğitim alanyazınında politeknik eğitim ve uygulamaları konusu üzerinde yeterince durulmamıştır. Oysa dünyada politeknik eğitim, eğitimin tarihsel süreci içerisinde önemli uygulamaları olan bir eğitim akımıdır. Bu çalışmanın amacı politeknik eğitim modelinin ortaya çıkışı sürecini ve değişik uygulamalarını ele alarak Türkiye alanyazınındaki bu boşluğu doldurmaya bir katkı sağlamaktır.

YÖNTEM

Çalışmanın üzerinde durduğu sorunsal dikkate alındığında yöntemin daha çok belge taramaya dayalı bir nitelik göstermesi gerektiği anlaşılmaktadır. Araştırma yöntemleriyle ilgili alan yazın incelendiğinde bu çalışmanın alanyazın belgelerini taramaya dayalı bir araştırma

olduğu söylenebilir. Tarama türünde çalışmaların amacı Karasar (1995:77) tarafından “geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemek” olarak ifade edilmiştir.

Bu çalışmanın amacına yönelik olarak, alanyazında var olan Türkçe ve İngilizce kaynaklar araştırılmıştır. Türkçe tezler için Ulusal Tez Merkezi üzerinden, makale ve kitaplar için ise Google ve Akademik Google sitelerinde tarama yapılmıştır. Alanyazındaki İngilizce makalelere erişebilmek için Eric, Jstor, InfoSci-Journals gibi makale ve dergi veritabanları, e kitaplara ulaşmak için Gigapedia, Ebraray ebook veritabanları, tezler için Proquest Dissertation veritabanları ile Google ve Akademik Google siteleri taranmıştır. Politeknik eğitim konusunu doğrudan ele alamayan ve ikincil, üçüncül durumdaki çalışmalara itibar edilmeyip, asıl kaynaklara ulaşmaya çalışılmıştır. Örneğin Eğitime Giriş, Eğitim Bilimlerine Giriş vb. gibi isimlerle yayımlanmış olan ders kitaplarındaki kısa alıntılar ve internet üzerinde erişilen ve bilimsel nitelik taşımayan bilgilere yer verilmemiştir.

Tarama sonucunda elde edilen bilgiler özellikle felsefe ve bilimin kronolojik ilerleyişi ekseninde bir dizilişe tabi tutularak sunulmuştur. İlk önce politeknik eğitimin felsefi temellerini ortaya atan düşünürlerin eğitime bakışları ele alınmıştır. Sonra, sanayi devriminin eğitime etkisi ve bu dönemde etkili olan sosyalist düşünürlerin üretimde politeknik eğitim düşüncesine yer verilmiştir. Karl Marksın politeknik eğitimin geliştirilmesindeki rolü, Sovyetler Birliğindeki politeknik eğitim uygulamaları ve kapitalizmin politeknik eğitim anlayışı üzerinde durulmuştur. Son olarak, politeknik eğitim bakışıyla, ülkemizde uygulamaya konulan bir eğitim modeli olan köy enstitüleri konusuna yer verilmiştir.

BULGULAR

Yapılan tarama sonucunda elde edilen bilgiler elde edilen bulgular olarak: Ütopyacı Düşünürler ve Politeknik Eğitim, Sanayi Devriminin Eğitime Etkisi ve Politeknik Eğitim, Sosyalist Düşünce ve Politeknik Eğitime Giden Yol, Politeknik Eğitimin Doğuşunda Karl Marks'ın Rolü, Kapitalist Ülkelerde Politeknik Eğitim Uygulamaları ve son olarak Ülkemizde Politeknik Eğitim Uygulamaları şeklinde yedi ayrı başlıkta aşağıda sunulmuştur.

1. Ütopyacı Düşünürler ve Politeknik Eğitim

Rönesans ve reform akımlarının etkisiyle dogmatik etkilerden bir ölçüde kurtulan eğitim, insani olmaya ve doğayı metafizik bakışla değil de, şüpheci bir yaklaşımla anlamaya yönelmiştir (Hançerlioğlu 1993:s.198). Tanrısal etkilerden tam olarak arındırılmış olmamakla beraber, eğitimin yönü aydınlanmadan ve insani (human) özelliklerden yana çevrilmişti. Bundan sonra, eğitimin toplumun tüm kesimlerine verilmesi gereği ve insanın mükemmelliğinin çok yönlü eğitimle sağlanabileceği düşüncesi ütopyik de olsa bazı aydın ve düşünürler için gündemdeydi.

Thomas More, Campanella ve Francis Bacon gibi ütopyacıların eserleri işte böylesi bir dönemde, özlenen ideal toplum ve bireyleri yaratmak için yazılmış eserlerdi. Ortak özellikleri, huzur ve mutluluk içinde yaşayan, birbirleriyle iyi anlaşılan, zihinsel ve bedensel bakımdan gerekli bilgi ve olgunluğa erişmiş bireylere sahip olmalarıydı. Örneğin More (2006:s.46)'un ütopyasında “kadın erkek bütün Ütopyalıları usta birer tarımcı olmak zorundadırlar. Çocuklar erkeklerden tarımı okulda öğrenir ve şehre yakın köylere tarlalara geziye götürülüp öğrendiklerini yerinde görürler. Orada çalışanları seyreder, kendileri de çalışmalara katılırlar.

Bütün Ütopyacıların tarım dışında katılmak zorunda olduğu özel bir iş eğitimi vardır. Kimi dokumacılık, kimi duvarcılık, testcilik, demircilik ya da dülgerlik öğrenir.”

Campenalla'nın Güneş Ülkesinde de buna benzer bir eğitim verilmektedir. Alfabeyi ve kendi dillerini öğrenen çocuklar daha sonra jimnastik, koşu, disk atma gibi bedensel eğitimlerin yanı sıra ayakkabıcılık, madencilik, marangozluk, boyacılık ve buna benzer işlerin yapıldığı atölyelere götürülürler. İş başında, yani çalışarak bu meslekleri öğrenirler. Böylelikle, Güneş Ülkesi'nde bireyler bedensel, zihinsel ve mesleki yönden gelişmiş, mükemmel varlıklar olarak görülür (Bezel 1984).

Öztürk (2006:s.97)'ün Hertzler'den aktardığı gibi, ütopyacı yaklaşıma göre, toplumsal huzurun sağlanmasının temel araçlarının başında eğitim gelir. Ütopya yazarlarının hemen hepsi, eğitim yoluyla bireylerin iyi bir karaktere sahip olacağını ve böylelikle toplumun niteliğinin gelişebileceğini savunmuşlardır. Bu eğitim, öyle **bir** kapsayıcı ve çok yönlüdür ki, müzik, şiir, retorika (hitabet) gibi alanlardan fiziksel eğitime ve sonra da iş eğitime kadar uzanmalıdır. Örneğin Platon her insanın doğuştan ayrı yeteneğe sahip olduğunu ve bu yeteneğine uygun bir doğrultuda toplumda yerini alması gerektiğini, yani bu doğrultuda eğitilmesi gerektiğini belirtir. Platon'a göre, herhangi bir alanda çalışmayan, ya da o alana ait malzemelerle hiç uğraşmamış birisi, alanda iyi bir eleman olamaz (Öztürk 2006: s.125).

Yaygın ve çok yönlü eğitimi savunan ütopyacılar, bu günlerde revaçta olan yaşam boyu eğitimi, daha o zamanlar düşünmüşlerdir. Örneğin, Thomas More'un Ütopya'sında bahsedilen eğitim bu türdendir (More 2006). Zira okulda belli bir süre için verilen eğitim çok da kalıcı değildir. Ona göre eğitim pratik hayatın içinde yaşam boyu devam etmelidir.

Ütopyacı yazarların eğitime yönelik ortak değerlerine bakıldığında, insan, eğitimle mükemmelleştirilen ve geliştirilebilen bir varlıktır. Toplumcu karakter taşıyan ütopyalar eğitimi en üst düzeyde belirleyici araç olarak kullanırlar (Öztürk 2006:s.273). Bunun sonucundaki nihai hedefler ise eğitilmiş birey ve yüksek nitelikli insandır. Bu, bir anlamda politeknik eğitimin amacıdır. İnal (1996:s.104), politeknik eğitimden bahsederken, eğitim “sadece okulda örgün eğitim biçiminde değil, fakat aynı zamanda pratik yaşam içinde yaygın eğitim ile olur.” demektedir. O'na göre, okuldaki eğitimde teori ile pratik, zihinsel iş ile beden gücü bir arda kullanılacaktır. Üretim ya da iş okulu adı verilen kurumda ise bireyler öğrenirlerken aynı zamanda üreteceklerdir de (İnal 1996:s.104).

2. Sanayi Devriminin Eğitime Etkisi ve Politeknik Eğitim

Politeknik eğitime giden süreçte önemli isimlerden birisi Robert Owen olmuştur. Kendisi bir özel teşebbüsçü olduğu halde, eğitimle ilgili özel düşünce ve çabaları olan ve işçilerin iş gücünün nitelikli yetiştirilmesini savunan bir isimdi. Kişiliğin oluşmasında eğitimin ve çevrenin önemini vurgulayan Owen'a göre tüm iyiliklerin ve kötülüklerin tek nedeni eğitimidir. “En iyisinden, en kötüsüne, en cahilinden, en aydınlanmışına kadar her türlü genel karakter beşeri olaylar üzerinde etkisi olanların büyük ölçüde ellerinde tuttıkları ve kontrol altında bulundurdıkları uygun arayışların kullanılmasıyla her hangi bir topluluğa, hatta bütün dünyaya verebilir... Eğitim planları çocukları en erken çağlarından itibaren her türlü iyi alışkanlığı edinecekleri şekilde terbiye etmek üzere düzenlenmelidir. Çocuklar daha sonra akla uygun şekilde eğitilmeli ve emekleri yönlendirilerek yararlı olmaları sağlanmalıdır” (Owen 1995:s.11-15):

Sahip olduğu fabrikalarda ve genel olarak tüm iş yerlerinde, küçük yaştaki çocukların çalıştırılmasına karşı çıkan Owen, daha fazla üretim ve daha mutlu bir toplum için çok yönlü bir eğitimin herkese zorunlu olarak verilmesini öneriyordu. Özellikle on iki yaş altı çocukların çalıştırılmaması konusunda ciddi mücadeleler vermiştir. Çocukların on iki yaşına kadar eğitimlerini tamamlamalarını önermiştir (Owen 1995: s.27). Başta ortağı olduğu fabrikalar olmak üzere, New Larnak'ta özel olarak oluşturduğu bir işletmede öğrencilerin hem eğitimlerine devam etmelerini, hem de üretimde görev almalarını sağlamış, yani bir anlamda düşüncelerini pratiğe dökmüştü (Owen 1995:s.15).

Bu dönemin ortalarına doğru özellikle John Dewey (1916), daha çok iş eğitimi üzerinde odaklanıyordu. Dewey'e göre eğitim hayata hazırlık değil, hayatın kendisiydi. Ona göre eğitim, deneyimlerin yorumlanması ve yeniden yapılandırılmasıyla gerçekleşir. Çocuk kendi yaşına ve kapasitesine uygun deneyimlerle öğrenmelidir (Dewey 1916).

Dewey, yaparak öğrenme ilkesini esas almıştır. Ona göre hayat faaliyet demektir. O halde, okul öğrencinin etkin olmasına dayanan aktif bir yer olmalıdır. Öğrenci iş yaparak öğrenmeli, bir iş toplumu içinde aktif olarak çalışmalıdır, üretmelidir. Dewey'in bu düşüncelerinin oluşumunda Marks'ın ve politeknik eğitimin önemli etkileri olduğunu söyleyenler vardır (Szaniawski 1980: s.56-57) ve bu yerinde bir tespittir.

Rönesans, Reform ve Aydınlanma harekâtı ile başlayan eğitimin yaygınlaştırılması gerektiği düşüncesi daha sonraki yıllarda sanayileşme ile birlikte, eğitimin iş hayatına yönelik uyarlanması yönünde gelişmiştir. Daha önceleri bir angarya, hatta toplumun cezalı kesimleri için yapılması gerekli görülen bir görev gibi algılanan iş ve üretim, bu dönemden sonra “insanın pozitif bir yönü olarak kabul edilmiştir” (Aytaç 1981: s.81).

3. Sosyalist Düşünce ve Politeknik Eğitime Giden Yol

Felsefi temelleri 16. yüzyılın başında atılıp 18. yy. sanayisinin gelişimi ve üretici insan gücüne ihtiyaç duyulmasıyla pratiğe konan iş eğitimi düşüncesi, iki ana model olarak karşımıza çıkmaktadır (Aytaç 1981:s.82). Bu modellerden birisi liberal ülkelerin benimsediği iş okulu veya meslek okullarıdır. Sosyalist Blok'a ait ülkelerin benimsediği model ise politeknik okullar adını almakta ve bunlara üretim okulları da denmektedir.

Bazıları politeknik eğitimin tarihini ilk çağın maddecî filozoflarına kadar uzatsa da (İnal 2008; Sönmez 2002:s.98-99), aslında bu düşünce etkin olarak 16. yüzyıldan itibaren sosyal ütopyacılar tarafından dile getirilmiş, düşünsel anlamda son şekli Marks ve Engels tarafından verilmiştir (Small, 2005). Bununla birlikte, üretime yönelik olarak açılan ilk politeknik okul Fransa'da Ecole Polytechnique adıyla 1794'te açılmıştır. Bunun en önemli nedeni belki de Rönesans ve reform hareketleri sonucu Fransa'da gerçekleştirilen Fransız ihtilali idi. Her ne kadar politeknik eğitim Marks ve Engels'in formüle etmesiyle sosyalist ülkelerin eğitim modeli olarak görülse de, gerek başlangıçta, gerekse günümüzde liberal ülkelerde uygulaması görülen bir modeldir.

Okulun yaşam ile birleştirilmesi ve sosyalist pedagojinin kurumsal temelleri ilk kez Blonski tarafından atılmıştır (Szaniawski 1980:s.109). Pedagojik çalışmalarında Marks ve Dewey'den yararlanan Blonski, okulu yaşam ile bileştirmeyi amaçlamıştır. 'Eğitim Sorunlarının Çözüm Yolu Olarak Marksizm' adlı eserinde şunları sıralamaktadır (Blonski 2003:s. 55-70) :

- Doğa bilgisi üretime yönelik olarak öğrenilmelidir.
- Teknolojin temel ilkeleri ile ilişki içinde fizik, kimya ve biyoloji yasalarına egemen olunmalıdır.
- Bilimsel öğretim etkinliklerinin sentezi yapılmalıdır.
- Genel eğitim veren derslerde öğretim ve öğrenme yöntemleri, teknoloji ve üretim yöntemlerine paralel olmalıdır.
- Çağdaş eğitimin merkezi, politeknik eğitim olmalıdır.

Blonski'ye en büyük eleştiri, ders kitaplarını bir kenara atan söylemleri nedeniyle gelmiştir (Szaniawski 1980: s.119). Szaniawski, ayrıca Blonski'nin ağırlıklı olarak iş eğitimi üzerinde durduğunu ve bireyi kültürel hayata hazırlayan derslere yeterince önem vermediğini belirtmektedir.

Politeknik okul özellikle Ekim Devrimi sonrasında, Heinrich Schulz, P.Östreich, Krupskaya, Pavel Blonski gibi sosyalist eğitimcilerin teşvik ve çabalarıyla Sosyalist yönetimin eğitim modeli haline gelmiştir. Aytaç (1981:s. 82)'a göre, iş okulu (veya meslek okulu) ile politeknik okullar arasındaki en önemli fark, bunları uygulayan ülkelerin politik yapılarıydı. Ancak kapitalist ülkelerdeki iş okulu çocuğun aktifliğini sağlamada ve işi öğrenmesinde bir araç olarak kullanılırken, politeknik okulda iş bir araç değil bir amaç olmuştur.

4. Politeknik Eğitimin Doğuşunda Karl Marks'ın Rolü

Daha önce ütopyacı sosyalistlerin ortaya attığı, 'insanın çok yönlü olarak geliştirilmesi' şeklindeki eğitim anlayışı Marks tarafından politeknik eğitim olarak yeniden biçimlendirilmiştir. Marks, politeknik eğitim kavramını, eğitimin üretimle birleştirilmesi olarak almıştır (Small 2005; Aytaç 1998: s.283). Aslında, Marks ve Engels tarafından geliştirilen sosyalist sistem içerisinde politeknik eğitim sınıfsal bir nitelik taşımaya başlamıştır. Nitekim Marks'a göre klasik eğitim anlayışı ve üretimde işbölümü insanı monotonlaştırmakta, onu kendisine yabancılaştırmaktadır.

Marks eğitime ilişkin görüşlerini ve politeknik eğitimi 1866 Cenevre 'Enternasyonal İş Birliği' toplantısında şu şekilde ifade etmektedir (Aytaç 1981:s.112): "Eğitimden üç şey anlıyoruz: Birincisi; zihni eğitim, ikincisi, beden eğitimi; Üçüncüsü ise politeknik eğitim. Bu politeknik eğitim, öyle bir eğitimidir ki, bütün üretim süreçlerinin genel bilimsel ilkelerini öğretecek ve aynı zamanda da çocukları ve gençleri pratik çalışmalara sokacak, her türlü işlerde yararlanılacak temel aletlerin kullanılmasını öğretecektir".

Bireyin zihinsel ve bedensel eğitiminin yanı sıra, onun mesleki olarak yetiştirilmesini de öngören bu sistem, 'üretim için eğitim' ilkesine dayanır. Yani, Marks politeknik eğitim ile eğitimin maddi üretime yönelik olması gerektiğini vurgulamıştır. Marks'ın düşüncesinden hareketle, bu eğitim okulunu savunan düşünürler, üretim okulu ve kolektif okul modellerini geliştirmişlerdir. Bu düşünürlerden, örneğin, Heinrich Schulz'a göre, birey sosyal bir varlık, iş ise insan olmanın ve sosyalleşmenin bir kriteridir (Aytaç 1981:s.116). İnsan sosyalleşmeyi ancak iş yoluyla kazanır. Ürettiği oranda toplumsallaşır. Bu nedenle eğitimin merkezinde

üretim olmalıdır. Marks ve Engels de eğitimin maddi üretim ile birleştirilmesiyle toplumsal üretiminin artmasını ve insanların tüm yönlü olarak eğitilmelerini amaçlıyorlardı.

Kendisinden önceki ütopyacı sosyalistlerin eğitime ilişkin düşüncelerini inceleyen Marks, özellikle Robert Owen'ın düşünce ve uygulamalarını örnek göstermektedir. Owen hakkında şöyle demektedir (Aytaç 1998:s.289): “Ayrıntıları ile Robert Owen’da görüleceği gibi, geleceğinin eğitiminin tohumları fabrika içinde atılmıştır. Bu eğitim sistemine belli bir yaşın üstündeki bütün çocuklar için üretici iş ile eğitim ve jimnastik birleştirilmiş olacaktır. Bu metot yalnızca üretimi artırmaya yönelik bir metod olarak kalmayacak, aynı zamanda bütün yönleri ile gelişmiş insanları yaratmanın tek yolu olacaktır”.

Sosyalist düşünce sistemine uygun olarak geliştirilen bu yeni politeknik eğitim, yine Marks ve Engels’e göre, politeknik okullarda verilecekti ve sosyalist toplumun özelliklerine uygun bireyler yetiştirecekti.

Marks’a göre sanayideki gelişme bir taraftan işçinin tüm yönlü gelişimini zorunu kılar, öte yandan iş bölümünü yeniden ortaya çıkarır. Kapitalist sanayi bireyi tek bir amaçlı, sadece tek bir etkinliğin eğitimi ile yetiştirilmesini yeterli görmektedir. Diğer beceri ve yetenekler üretim ve kâr için feda edilir. Modern sanayi diye isimlendirdiği sistemde ise tüm yönlü eğitim zorunludur (Szaniawski 1980:s. 56).

Modern sanayi hızla gelişen ve değişen bir yapıya sahiptir ve bu yönüyle yeni ürünler, üretim yolları ortaya çıkmaktadır. Her birey bu yeni üretim araçlarını ve üretim tekniklerini bilmelidir. Marks’a göre doğa insanın beslenme kaynağı, araştırma nesnesi, üretim nesnesi ve sanat nesnesidir. Eğitim tüm bunları kapsayacak şekilde verilmelidir. Politeknik eğitim üretimin sürecinin bilimsel temellerini öğretmeyi amaçlar. Politeknik eğitimde öğrenci doğrudan yaşamın içinde, üretimde bulunarak öğrenir. Politeknik eğitimde üretime yönelik işin, dersin ve beden eğitiminin beraber yapılması hem toplumsal üretimin artmasına, hem de çok yönlü gelişmiş insanın yetiştirmesine yardımcı olur.

Marks’ın eğitime ilişkin düşünceleri arasında hümanist (insancıl) bir eğitim anlayışı vardı. Bu nedenle, Marks’da kapitalist işbölümünün insanı yabancılaştırdığını, onu insani boyutlarından ve özelliklerinden uzaklaştırdığını ifade ediyordu. Eski dönemlerin çok sıfatlı insanı yerini tek boyutlu bir köleye bırakmıştı. Bu yüzden kapitalist işbölümüne ve yabancılaşmaya karşı bir alternatif bulmak gerekiyordu. Bu da insanın çok yönlü gelişimi ile olanaklı olacaktı. Daha sonraki dönemlerinde ise Marks, politeknik eğitim anlayışını formüle etmiştir. Bu, Marks’ın politeknik eğitim anlayışıdır. Bu anlayışa göre insan, üretim sürecine toplumsal biçimde katılıp emeğinin ürününe sahip olacak, bu süreçte eğitim de alacaktır. Eğitim ile üretim iç içe geçecek; her üretim ortamı eğitim, her eğitim alanı da üretim ortamı olarak işlev görecektir. Her eğitsel etkinliğin temelinde üretim olacaktır, zira genel ortak zenginliğin üretilmesinde üretim, eğitimin temelinde yer alacaktır (İnal 2008). Tıpkı Owen gibi, Marks’da çocukların fabrikalarda acımasız ve uzun süreli çalıştırılmalarını eleştirir ama yine de çocukların eğitimlerinin temeline üretimi koymaktadır. Üretime yönelik olmayan eğitim anlamsızdır.

Politeknik eğitim bilgiyle üretimi birleştirmektedir. Bu ikisi arasındaki ilişki, hayatın ve üretim esaslarının bilimsel şekilde kavranışına dayanır. Yani, eğitimdeki başarı üretimin bilimsel şekilde kavranmasıyla mümkündür. Bu bilimsel kavrayış sürecinde eğitim üç boyut üzerine oturtulur. Bunlar, bedensel, zihinsel ve sanatsal boyutlardır. Sanatsal boyut daha ziyade üretimsel boyut olarak da görülebilir. Böylece bu üç boyutta eğitimden verimli sonuç,

ancak eğitimin üretim ortamlarında teori ile uygulama arasında denge kurmasıyla alınabilir. Dolayısıyla politeknik eğitimde çok yönlü insan, bulunduğu her üretim ortamının eğitim ortamı olarak düzenlemesiyle, her üretici eylemden bir şeyler öğrenmesiyle yetiştirilir. Bu da üretimin kolektif ölçüde nitelik ve niteliğini artırmaya yol açar (İnal 2008).

Marks, bir yandan üretici güçleri geliştirmesi bakımından kapitalizmi överken, diğer yandan bunun pek çok yönden insanın kendisine yabancılaşmaya yol açtığına işaret etmektedir. Yani kapitalist sistem bireyin kendini tam anlamıyla ve çok yönlü gerçekleştirmesini önler. Marks bu konuda şöyle demektedir: “Herkesin başka işe meydan vermeyen bir faaliyet alanı olmadığı, ama herkesin hoşuna giden faaliyet dalında kendini geliştirebildiği komünist toplumda, toplum genel üretimi düzenler. Bu da benim için, bugün bu işi, yarın başka bir işi yapmak, canımın istediğince, hiç bir zaman avcı, balıkçı ya da eleştirici olmaksızın sabahleyin avlanmak, öğleden sonra balık tutmak, akşam hayvan yetiştiriciliği yapmak, yemekten sonra eleştiri yapmak olanağını yaratır.” demektedir (Akt. İnal, 2008). Politeknik eğitimde yeni ve bütünsel insanın ortaya çıkışı, hemen her üretim alanının bir eğitim ortamı ya da okul olarak düzenlenmesiyle gerçekleşecektir.

5. 1. SSCB’de Politeknik Eğitim Uygulamaları

Sovyetler Birliğinde Ekim (1917) Devrimi sonrasında bazı öncü eğitimciler tarafından geliştirilen eğitim modelleri uygulamaya konulmuş ve böylece ilk politeknik eğitim denemeleri başlatılmıştır. Bu dönemde eğitim politikalarını belirleyen sosyalist eğitimcilerin başında Krupskaya, Blonski ve Schulz gelmektedir. Devrimin yapıldığı 1917 yılından 1924’lere kadar devam eden bu dönemde, Marks’ın görüşlerine dayalı, ancak ülkenin içinde bulunduğu koşullara uygun olarak Lenin tarafından geliştirilen “sınırlandırılmış bir politeknik eğitim” uygulanmaya çalışılmıştır. Bu tür bir politeknik eğitimin hedefi öncelikle ülkeyi kalkındırmaya yönelik, ihtiyaç duyulan alanlarda gerekli personeli yetiştirmek ve eğitim ile üretimi birleştirmekti (Aytaç 1979:s.36).

Sovyetler Birliğindeki politeknik eğitim uygulamalarının ikinci devresi olarak 1924–1957 arası gösterilmektedir. Bu dönemde eğitim politikasını belirleyenler başta Stalin ve onun yakınındaki eğitimci, Makarenko’dur. Bu dönemde de, politeknik eğitim uygulamalarını hayata geçirmek için yoğun bir şekilde çalışılmış ve söylemlerde bulunulmuştur. Buna rağmen, tam bir politeknik eğitim uygulamasının hayata geçirilmediğini ileri sürenler bulunmaktadır (Aytaç 1979:s.37). Bununla birlikte, politeknik eğitimin sonraki yıllarda uygulanabilmesi için gerekli ön hazırlıklar bu dönemde tamamlanmıştır.

1936 Anayasasında yer alan eğitime ilişkin düzenlemeyle (madde 121) herkese sekiz yıllık zorunlu eğitim öngörülmekteydi (Cramer ve Browne 1974:s.170). İstikrar sağlama dönemi olarak da bilinen bu dönemde, eğitime ilişkin uygulamalarda önemli bir isim olan Makarenko, Devrim öncesi dönemde de Eğitime ilişkin çok önemli düşünceler geliştirmişti. Temelinde Marksist fikirler yatan bu düşünceleri, Devrimden önce öğretmen olarak çalıştığı dönemde Makarenko’ya zaman zaman büyük sıkıntılar yaşatmıştır. Ancak Ekim Devriminden sonra çok önemli görevler üstlenen Makarenko, bir dönem I. Dünya Savaşı sonrasında kimsesiz ve çoğunluğu, başıboş çocukların toplandığı bir kurumun başına geçmiştir. Buradaki başarılı çalışmalarla çocuklar için geliştirdiği Kolektif Eğitim anlayışının başarılı bir uygulayıcısı olarak tarihe geçmiştir (Aytaç 1981:s.135).

Makarenko, daha sonra 1928 yılında yeni kurulan bir Gençlik-İş Komünü'nün başına geçerek, geliştirmiş olduğu 'kolektif eğitim' düşüncesini uygulamaya koymuştur. Burada 600 kadar öğrencinin bulunduğu iki adet fabrika açılmış ve üretime geçmiştir. Burası gerçek anlamda bir üretim merkezi olmakla beraber, aynı zamanda gençlerin eğitim aldığı bir merkezdi. Gerek bu dönemde, gerekse daha sonra, Makarenko'nun kolektiflik anlayışı şu özellikler içeriyordu (Aytaç 1981: s.138-140):

Kolektiflik belli bir amaca göre kurulmuş olan aktif bir organdır. Sosyal ve Canlı bir organizmadır ve kolektif amaçlara sahiptir. Bireysel amaçlar toplumsal amaçların önüne geçmemelidir. Kolektif, ancak insanların topluma faydalı olan faaliyetlerin gerektirdiği görevler içerisinde birleşirse mümkün olur. Kolektif süreklilik gösterir. Yani, bireyler aynı kolektif içerisinde uzun süre kalmalıdır.

SSCB'de ikinci politeknikleşme devresi olarak bilinen 1958-64 dönemine Kuruşcev damgasını vurmuştur. 1958 yılında çıkarılan okul reformu kanunu ile başlayan bu süreçte "kökü bir politeknik eğitim reformuna girilmiştir" (Aytaç 1971: s.38). Marks ile teorik anlamda başlayıp, Lenin devrinde olumsuz koşullar nedeniyle tam anlamıyla uygulamaya konulamayan politeknik eğitim gerçekleştirilmek istenmişti. Kuruşcev politeknik eğitimin uygulanması işini Lenin'in bıraktığı yerden almış, ama daha çok sanayileşmenin gerektirdiği bir politeknik eğitimini hedeflemişti. Yeni okul reformu kanunu öğretiminin bütün kademelerinde, öğretim ile üretimin sıkı sıkıya bağlanmasını öngörmektedir. Böylece okullar ile üretim alanı olan işletmeler birbirlerine yaklaştırılmıştır. Yani öğretim ile üretim işi birleştirilmiştir.

Yine bu reform çalışmaları doğrultusunda ortaya çıkan okul kuruluş sistemi şöyleydi:

7-15 yaş aralığını kapsayan sekiz yıllık politeknik iş okulu dört yıllık ilköğretim ve dört yıllık ortaokulu kapsıyordu. Bu sekiz yıllık dönemde politeknik eğitimin gerektirdiği tüm alanlarda öğrenciler eğitiliyordu. 15 yaşından sonra ise üretim esaslı politeknik iş okulları geliyordu (Brown ve Cramer 1974:s.398-399).

Başta Kuruşcev olmak üzere, eğitimbilimciler 1958 öncesi dönemdeki eğitimi, öğretimin yeterince iş beceriyle ve üretimle bütünleşmediği gerekçesiyle eleştiriyorlardı. "Kuruşcev, daha pratik bir öğretim programı, okul ile her günkü hayat arasında ilişkileri sağlamlaştıran bir öğretim programı istiyordu" (Cramer ve Brown 1974:s. 400). Kısacası, amaç okulların üretime, verimli işe önem vermeleri sağlamak, yani politeknik eğitimi etkin kılmaktır. Bu amaçla uygulamaya konulan ve sekiz yıllık politeknik iş ortaokulları, daha önceki dönemin fabrika ve atölye okullarına karşılık olarak açılmışlardı. Eğitim ve öğretim doğrudan fabrikalarda veya tarımsal üretim alanlarında yapılmaktaydı (Aytaç 1971:s.42).

Ancak kısa süre sonra, 1964 yılında 11 yıllık (8+3) eğitim süresi uzun bulunarak eleştirilmeye başlandı. Bunun en önemli nedeni çalışma hayatındaki eleman sıkıntısıydı ve bir yıl fazla verilen eğitim yerine, gençlerin doğrudan çalışma hayatına girmesi gerektiği savunuluyordu (Cramer ve Browne 1974: s.401; Aytaç 1971:s.43). Bunun sonucu olarak, 13 Ağustos 1964 tarihli bir genelge ile üç yıllık politeknik okulların süresi iki yıla indirilmiş, ayrıca bu okulların müfredat programlarında bazı değişiklikler yapılmıştır.

Sovyetler Birliğinde eğitimin temel amacı bütün öğrencilere Fen, Matematik ve Sosyal alanlar ile birlikte sanat Estetik ve Beden Eğitimi de vermektir. Üretime yönelik eğitim genellikle beşinci sınıftan itibaren etkili olarak uygulanıyordu. Öğrencilere daha çok temel ağaç işleri ve tornacılık, maden ve tesviye işleri, kızlar için dikiş nakış öğretiliyordu.

Öğrenciler haftada 2 ile 12 saat arasında değişebilen süreyle doğrudan üretimde yer alıyordu. Bu uygulamaları fabrikalarda, ya da çiftliklerde yapıyorlardı (Cramer ve Browne 1974: s.413).

5.2. Diğer Sosyalist Ülkelerde Politeknik Eğitim

Marks ve Engels tarafından politeknik eğitim, ya da üretime yönelik eğitim olarak formüle edilen yeni model, diğer bazı sosyalist düşünürlerin de katkılarıyla, başta Ekim Devrimi'nden sonra Rusya'da olmak üzere, bazı ülkelerde uygulamaya konmuştur. Heinrich Schulz, Paul Österich, Petroviç Blonski gibi sosyalist eğitimciler Sovyetler Birliğinde devrim sonrası eğitim modelini şekillendiren kişilerdir. Aralarında küçük çaplı farklılıklar olmakla birlikte, hepsinin hedeflerinde üretime yönelik, çok yönlü (ahlaki, zihinsel, bedensel ve estetik) olarak geliştirilmiş bireylere sahip bir toplum modeli vardır. Bu hedeflere ne derece ulaşıldığını Varış vd. (1974: 196-197)'nin Sovyetler Birliğindeki eğitime ilişkin ifadelerinde şu şekilde görmekteyiz:

Öğrencilerin belli iş alanlarına yönetilmeleri orta öğretim kurumlarının görevidir. Esasında yöneltme daha ziyade politeknik ve mesleki okullarda olmaktadır. Bu okulların her türlü araç ve gereçleri vardır. Geniş bir temel kültür, sosyo-politik görüş ve belli bir iş alanında etkin bireyler yetiştirmektedirler. Politeknik okullara gidenler, ekonomik, politik alanlarda ve üretim alanında etkin olmaktadır.

Sosyalist eğitim sisteminin teorik ve uygulamalı çerçevesini çizen ve bu konuda önemli katkıları olan bir eğitimci de Krupskaya'dır. Ekim Devrimi sonrasında bir dönem Rusya'da Eğitim Bakanlığı da yapmış olan Krupskaya, daha Devrimden önce sosyalist eğitim sistemi ve politeknik eğitim modeli konusunda birçok yayına imza atmıştır. Öncelikle 1915 yılında tamamladığı 'Halk Eğitimi ve Demokrasi' adlı çalışmasında sosyalist eğitimin esasları ve okulun görevlerini şu şekilde ifade etmektedir:

"İçinde yaşadığı toplumda ve doğada neler olup bittiğini anlayabilecek, her yönüyle gelişmiş bütüncül bir dünya görüşüne sahip; fiziksel ve entelektüel çalışmalarda gerek kuramsal, gerekse uygulama bakımından iyi yetişmiş; toplumda rasyonel, bütüncül, güzel ve mutlu bir hayata sahip (böyle bir hayatı yakalayabilmiş) bireyler yetiştirilmektedir" (Skatkin ve Cov'yanov, 1994: 3).

Kendisi de bir eğitimci olan ve Devrim öncesi dönemde aktif mücadele içerisinde bulunan Krupskaya "Sosyalizmi kuran bir ülkede politeknik eğitim, genel formasyonun bir temel unsuru olmalıdır." demektir (Aytaç, 1979: 31). Krupskaya, Doğa Bilimleri ile Sosyal Bilimlerin her ikisinin de bireyler tarafından öğrenilmesi gerektiğini, bunun da üretici eğitimle birleştirildiği takdirde bir anlamı olacağını; diğer türlü bireyin bilinçli ve kişilik bakımından eksik kalacağını önce sürmektedir.

Politeknik okulların programlarını, yine Varış vd. (1974-497) şöyle aktarmaktadır:

Politeknik okulların programlarında toplum bilimlerine, fen bilimlerine (Fizik, Kimya, Matematik, Biyoloji) mühendislik ve teknolojinin temel bilgileri ile estetik ve beden eğitimine yer verilir. Kendilerine özgü özellikleri ise üretime yarayacak faaliyetlerle iş alanlarına eleman yetiştirmeleridir. Öğretimde çocuğun kendi kendine çalışmasıyla gücü kazanmasına önem verilir. Bunu gerçekleştirmek için de göze, kulağa hitap eden vasıtalarla yararlanılır. Deneylere, laboratuvar çalışmalarına, makinelerden faydalanmaya, sözlük ve ansiklopedilerden faydalanmaya, inceleme gezilerine, grup faaliyetlerine geniş ölçüde yer verilir. Öğrencilere bir taraftan grup içinde etkin

olma yeteneği kazandırılırken, diğer taraftan da bireysel olarak etkin olma yetenek ve alışkanlığı kazandırılmaya gayret edilmektedir.

Ekim Devrimden sonra, SSCB ve diğer sosyalist ülkelerde uygulamaya konulan Politeknik eğitim, okulun bu güne kadar aktardığı genel kültür sorunlarını pratikle, günlük yaşamın kültürüyle, teknik ve tarımla birleştirmiştir. Szaniawski (1980: 192-221), politeknik eğitimin sosyalist ülkelerdeki uygulanmasına ilişkin deneyimlerin ışığında şunları saptamıştır:

1. Politeknik eğitim, matematik-doğa bilimsel dizinin genel eğitim veren çeşitli branşların, tekniğin öğeleri ile uzun süren sistematik bir birleştirilmesi süreci ve bu sürecin ürünüdür.
2. Politeknik eğitim, teknolojinin öğelerinin, makine bilgisinin temellerinin, elektronik ve tarım tekniğinin öğelerinin v.b. ve bunlara uygun olarak da okul gençliğinin zihinsel düzeyi ve bedensel yeteneği ile ilişki içinde, üstesinden gelme süreci ve bu sürecin sonucudur.
3. Politeknik eğitim, üretim çalışması sürecinde basit makine ve araç gereçlerle uğraşmak için okul gençliğinin pratik yetenek kazandığı bir süreçtir.
4. Politeknik eğitim, psikolojik, genel öğretim bilgisi ve eğitsel açıdan gözden geçirilmiş, düzenlenmiş üretimsel uğraşlar dizisidir.

Görüldüğü gibi, bu gün hala gündemde olan etkili öğrenme ve uygulanma yöntemleri, politeknik eğitimle uygulamaya konulmuştur. Bu eğitim modeliyle görsel – işitsel malzeme kullanma, deney ve uygulamalı çalışmalar, grupça çalışma becerisi ve bireysel yetenek ve başarıları açığa çıkarma gibi hedefler önceliklidir. Eğitimde bu hedefler bu gün de hâla geçerlidir.

Politeknik eğitimin amacı insanı çok yönlü yetiştirmenin, bu yolla doğaya egemen olup, onun değiştirmenin ve üretimde bulunmanın yanı sıra; sınıfları ve her türlü sömürüyü ortadan kaldırma, insanlar arasında kardeşliği, barışı, adaleti, eşitliği, mutluluğu sağlama ve diyalektik akıl yürütmeyi işe koşmayı kapsar (Sönmez, 2002:106).

6. Kapitalist Ülkelerde Politeknik Eğitim Uygulamaları

Kapitalist ülkelerde politeknik eğitim, genellikle iş veya meslek eğitimiyle aynı anlama gelmektedir. Oysa politeknik eğitim ne basit bir ‘İş Okulu’ akımıdır ne de teknik/mesleki eğitimidir. ‘İş Okulu’nda iş, eğitimde bir üretim süreci olarak değil, basit bir ‘öğrenme ortamı’ olarak ele alınır; yani iş, eğitime göre geri plana itilir. Batıdaki ‘İş ve Teknik’ dersleri veya politeknik isimli okullarda verilen meslek eğitimi bu akımın bir örnek uygulaması olarak ele alınabilir. Burada iş, üretim gibi hayata ait ciddi ve dönüştürücü bir uğraş değil, çocuklara minyatür ve simgesel kalıplarda bir şeyler öğretmenin alanı olarak görülür. Kısaca iş, çocuk için zaman geçirici ve sadece biraz el becerilerini artırıcı bir eğitim faktörüdür. Oysa üretim sürecinde gerçekleşen iş, çocuk ve gencin öğrenci olarak hem zihinsel hem de kol gücünü işe koşarak çok yönlü gelişmesini ve ülke kalkınmasını sağlar. Amerikan pragmatist kaynaklı eğitimde işe yararlık, büyük ölçüde piyasadaki karşılığıyla ölçülür. Bu çerçevede monoteknik (tek yönlü) bir teknik eğitimde işe yarar olan doğru, doğru olan yararlı görülür (İnal 2008).

Kapitalist anlayış politeknik eğitimin sadece üretime yönelik boyutuna ilgi göstermiş ve uygulamaya koymuştur. Bu anlayışa göre amaç bireyin çok yönlü gelişimi değildir. Önemli

olan piyasanın ihtiyaç duyduğu işgücünü yetiştirmek, daha fazla kar amacıyla üretimi artırmaktır. Uygulanmaya çalışılan eğitim modeli bireyin zihinsel, bedensel ve düşünsel gelişimini ihmal etmektedir.

İnal (2008)'a göre, iş ve meslek eğitimindeki pratik, teori ile birlikte gerçekleşen devrimci- dönüştürücü bir faktör değil, karşılığını tüketimde (piyasada) bulan bir faktördür. Okulda teknik eğitim ya da iş eğitimi olarak gerçekleşen süreç, okulu bir üretim alanı olarak düşünmez; aksine toplumsal hayatın bir minyatürü ama karikatürize bir minyatürü olarak ele alır. Böylesi bir minyatür, topluma değil, piyasaya yakındır. Kapitalist “monoteknik” okul, değişimci bir okuldan ziyade, “işlevsel” (functional) bir okuldan yanadır. Okulun piyasa değerlerine göre işlevsel kılınması, okul ile sanayi (piyasa) arasında toplumsal değil, bireyci bir ilişki kurulmasına yol açar. Bu açıdan üniversitelerdeki “teknokent”ler, aslında üretim ile eğitimin şirket dünyasının ilgileri (yeni ürün tasarlama, buluş, patent, rekabet, kâr, çıkar vd) bağlamında harekete geçirildiği yerlerdir.

Tonguç (1974:s.111) ise ‘İş ve Meslek Eğitimi’ adlı çalışmasında, meslek kavramını açıklarken şöyle demektedir: “Meslek denilince, bir insanın bir mesleği yapabilecek yaşa geldiği andan başlayarak, yaşamı süresince belli bir işi kendisine çalışma alanı yaparak, toplum içinde iş yapmasını ve bu yoldan kendi ilgi ve yeteneklerini geliştirerek, kişiliğini yüceltmesini ve yaşayabilmesi için gerekli değerleri kazanmasını anlarız.” Burada belirtilen meslek kavramı pek çok anlamı içerisinde barındırmaktadır. Öncelikle kişi kendisine bir çalışma alanı belirleyecek, bu alanda sürekli kendisini geliştirecek ve toplum içinde bir üretim yapacaktır. Bunun yanı sıra, ilgi ve yeteneklerini geliştirecek, kişiliğini yüceltecektir. Birey ilgi duyduğu ve yetenekli olduğu alanda çalışarak bir şeyler üretmenin zevkini yaşayacaktır. Başka bir ifadeyle ‘kendini gerçekleştiren’ insan olacaktır. Birey mesleki olarak pratik çalışmayı sürdürürken, bir yandan da bunu teorik ve bilimsel etkinliklerle, yani eğitimle desteklemelidir.

İş eğitimi ya da uygulamalı eğitimin önemli isimlerinden birisi 1859-1952 yılları arasında yaşamış, Amerika’nın en önemli eğitimci filozoflarından John Dewey’dir. Dewey’e göre, çocuklar gerçek bir dünyada yaşayabilecek ve bu hayatta kaçınılmaz olarak karşılarına çıkacak problemleri çözecek şekilde eğitilmelidirler. Bu nedenle, okul programları test edilmiş deneyimler, çocukların ihtiyaçları ve ilgileri göz önünde bulundurularak oluşturulmalıdır (Mchitarjan 2000:s.112-113).

John Dewey’in eğitim felsefesini oluşturan temel unsurlar şunlardır:

- Öğrenen; yaşayan bir organizma, yaşamını sürdürmek için etki veya enerjiye sahip biyolojik ve sosyolojik bir fenomendir.
- Öğrenen hem doğal hem de sosyal bir çevrede yaşar.
- Kendine özgü davranışlarla hareket eden öğrenen birey çevreyle sürekli bir ilişki halindedir.
- Çevreyle ilişkisinde birey ihtiyaçlarını karşılamak için uğraşırken problemlerle karşılaşır.
- Problemleri çözme sürecini öğrenmesi çevre içinde gerçekleşir.

Dewey, Karl Marks'ın toplumsal felsefesinden ve eğitimle ilgili düşüncelerinden yararlanmıştır. Nitekim Dewey'in öğrencilerinden Hook, Dewey'in Marks'da pragmatizmin pek çok ögesini bulunduğunu, onları devir aldığını ve bunları fiilen benimsendiğini itiraf etmektedir (Szaniawski 1980:s. 56).

Szaniawski'ye göre, Dewey'in “the School and Society”, “Democracy and Education”¹ gibi temel eserleri Kapital'den alınan öğelerle biçimlendirilmiştir. İş eğitimi ile ilgili öne sürdüğü kuramını da Marks'dan aldığını, pedagojik dille okul yaşamı diline; iş okulu aracılığı ile yaşama yaklaştırılması şeklinde aktardığını ileri sürmektedir (1980:s. 57). Ancak, Dewey, Marks'ın kuramını ideolojik içeriğini ve politik anlamını, bir kenara itip; yerine kapitalist modele uygun bir eğitim modeli, iş eğitimi kavramını kullanmaktadır. Szaniawski'nin üzerinde önemle durarak vurguladığı ve eleştirdiği nokta budur.

7. Ülkemizde Politeknik Eğitim Uygulamaları

Uzun savaşlar, yoğun mücadeleler ve bin bir güçlüklerle kurulan genç Türkiye Cumhuriyeti birçok sorunla karşı karşıyaydı. Ama Atatürk ve Cumhuriyetin yöneticileri bu sorunların çözümünde eğitime büyük görev düştüğünü biliyorlardı. Nüfusunun neredeyse % 80'i köylülerden oluşan bu halkı, yeni cumhuriyetin ilkelerine bağlı ve toplumun ihtiyaç duyduğu üretimi sağlayabilecek bireyler olarak yetiştirecek bir eğitim modeli arayışına girmişlerdi (Özfarat ve Topcu, 2010). Bu amaçla dış ülkelerde uygulanan modelleri incelemiş, hatta bazı uzman eğitimcileri Türkiye'ye davet etmişlerdir.

Yapılan çalışmalar sonucu, ülkemize özgü bir eğitim modeli önce köy öğretmen okulu, daha sonra ise köy enstitüleri adıyla, belirli bölgelere de açılmış olan okullarda uygulanmaya başlanmıştır (Makal, 1997,55). Bu enstitüleri ‘dışarıdan’ taklit edilerek açılan kurumlar olarak değerlendirenler olsa da, gerek o dönemde ve gerekse daha sonra bu okullar Tonguç ve ekibinin çeşitli görüş ve düşünceleri inceleyerek, köy sorunlarını, ülke gerçeklerini ve benzer koşullarda olan ülkelerin çözümlerini izleyerek ama Türkiye'ye özgü oluşturdukları orijinal kurumlardı. Nitekim daha o dönemde köy enstitüsü ile ilgili tasarıların görüşülmesi sırasında, Eğitim Bakanı Hasan A.Yücel benzer uygulamaların farklı ülkelerde görülebileceğini, bunların zaten hepsini incelediklerini, ama Köy Enstitülerini kendi ülkemize uygun bir model olarak geliştirdiklerini ifade etmektedir (Bahadır, 1994:137).

Tonguç ve ekibi de Pestalozzi, Kerschensteiner, ve Dewey gibi, iş eğitimine inanıyorlardı. Kurulacak enstitülerdeki eğitimin beceriye, işe ve üretime dayandırılmasının amaçlandığını ifade edenler bulunmaktadır. Bu konuda Kaya (1987: 516) şöyle demektedir: “Köy enstitüleri gerçekte birer iş okulu idiler. Bu enstitüler yalnızca çağdaş ilköğretim olanaklarını köylülere ulaştırmak için değil, aynı zaman da toplumumuzu geleneksel ortaçağ yaşantısından yeniçağa geçirmek için yapılan bir denemdir.”

Eğitimbilimleri ve Politeknik eğitimin ilkeleri bakımından değerlendirildiğinde, Köy Enstitüleri Politeknik eğitim modeline oldukça yakındır. Nitekim İnal (1988:124), bu enstitülere ilişkin değerlendirmesinde; “Tam eğitim için ne yalnız başın, ne de yalnız elin eğitimi yeterli olmaz. Bu ikisini işlevlerine göre; dengeli olarak eğitmek, geliştirmek zorunludur” demektedir (Bahadır, 1994:192). Köy enstitüleri ile uygulamaya konulan eğitim modelinde işte bu anlayış; yani hem kafanın, hem elin eğitimi amaçlanmıştır. Birçok yerli ve

¹ Dwey'in bu eserleri “Okul ve Toplum”, “Demokrasi ve Eğitim” isimleriyle dilimize çevrilmiştir.

yabancı eğitimci tarafından haklı olarak “ soylu, insancıl, ulusçu, gerçekçi ve çağdaş yaklaşımlarla kurulan; büyük bir özveri ile yaşama geçirilen köy enstitülerin, Türk aydınlanmacılığının biricik eğitim /öğretim kurumları olduğu” şeklinde değerlendirilmiştir.

Enstitülerin gerçek anlamda politeknik okullar olabilmesi için, sadece öğretmenleri farklı meslek becerileriyle (ziraatçılık, duvarcılık, demircilik vs.) yetiştirmek yerine, bireyleri farklı mesleklere, çok yönlü eğitim anlayışıyla hazırlanması gerekirdi. Oysa köy enstitülerinin amacı köye öğretmen yetiştirmektir. Köy öğretmenlerinin politeknik eğitim anlayışıyla yetiştirilmesinden söz edilebilir. Enstitülerin kaynağında ve hedefinde sanayi değil köy vardı ve amaç köylerin ve köylünün kalkınmasıydı. Bu çerçevede ele alındığında köy enstitülerini politeknik eğitim modelinden çok, bir iş okulu modeli olarak değerlendirmek daha uygun olabilir.

Köy Enstitülerinde verilecek eğitimin ilkeleri Makal (1997;55)’ın aktardığı şekliyle şunlardı: “Öğretmen adayları, tarımsal ve sanayi ile ilgili tüm üretim şekillerine, teorik ve pratik bakımdan egemen olabilecek duruma getirilmelidir.” Bu ilkeler incelendiğinde köy enstitülerinde uygulanan eğitimin üretim okulu veya politeknik eğitim anlayışına uygun olduğu söylenebilir. Yine bu okullarda verilen eğitimin amaç ve uygulamalarına bakıldığında, örneğin ‘ ruhun ve bedenin gerçek eğitimi’ yoluyla tam kişilik oluşturmaya yönelik olduğu; programlarında sanat, müzik, jimnastik ve diğer her türlü gelişime yönelik uygulamalara yer verildiği görülür. Sonuç olarak, bu okullarda diğer teknik ve meslek okullarından daha fazla bir politeknik eğitim anlayışına yakın eğitim modeli uygulanmıştır. İnal, Köy enstitülerinde uygulanan eğitimin niteliğini aşağıdaki şekilde özetlemektedir:

Politeknik eğitimde üretim ve endüstrinin öne çıkarılmasının anlamı şudur: değer yaratan emeğin eğitimi, ruhsal değil, ancak maddi (iktisadi) bir boyutta gerçekleşirse değiştirici ve devrimci olabilir. 20. yüzyıl boyunca gerek Avrupa gerekse ABD’de İş Okulu akımının bu derece ilgi görmesinin anlamı budur. Bizde de Köy Enstitüleri, bu Batılı akımın ilke ve anlayışı çerçevesinde ama tarımsal alanda uygulanmıştır. O halde, eğitimin değişimci/devrimci gücü, Politeknik Eğitim’e göre, öğretim süreçleri ancak üretim ile hayatıyet kazandıkça mümkün olabilir. Elbette her türlü üretimle değil, aşırı uzmanlaşma ve yabancılaşmayı aşmış bir üretim biçimiyle devrimci değişim gerçekleşebilirdi (İnal, 2008).

Köy Enstitülerinin yapı ve işleyiş bakımından, politeknik eğitime benzediği ileri sürülebilse de, özünde tek bir meslek adamını (sadece öğretmen) yetiştirmeye çalıştığından tam da bu kategoriye dahil edilemeyebilir. Ancak, öğretmenler politeknik eğitim anlayışı ile yetiştirilmişti. Zira onlara sadece öğretmenlik meslek eğitimi verilmemiş, her alanda ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik yetiştirilmeleri sağlanmıştı.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Politeknik eğitim başta sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler olmak üzere, birçok ülkede başarılı uygulamaları olan bir eğitim uygulamasıdır. Kapitalizmin bütünüyle üretime dönük eğitim anlayışı politeknik eğitimin yozlaşmasına yol açtığı söylenebilir. Ayrıca, üretime yönelik, tek yönlü bir eğitim uygulaması bireyin ihtiyaç duyduğu çok yönlü gelişimini engellemektedir.

Ülkemizde teknik ve mesleki eğitim alanında henüz aranılan ve istenilen niteliklere ulaşamamıştır. Türer (2005)’in de belirttiği gibi, 7. Beş Yıllık Kalkınma Planı döneminin sonunda (2001), mesleki teknik öğretimi alanında belirlenen hedeflere ulaşmak bir yana, bazı

alanlarda, daha önceki sayısal verilerin bile gerisinde kaldığı anlaşılmaktadır. Yani, asıl sorunun orta öğretim, özellikle de mesleki teknik öğretim olduğu değerlendirilmiştir. Ülkemizde verilen meslek eğitimi müfredatı, Kurt (2004) tarafından ifade edildiği gibi, “işletmelerin sürekli değişen işgücü ihtiyaçlarına duyarlı yapıda kurulmamıştır. Eğitim yetersizliği müfredat programlarının oluşturulmasında iş yaşamından kopuk geleneksel yöntemlerin uygulanmasının bir sonucudur”.

Szaniawski (1980: 231) ‘Okulun Toplumsal İşlevi’ olarak dilimize çevrilen kitabında okulun yaşama yaklaştırılmasından bahsediyor ve bazı sorular ortaya atıyor. Özetle, söylemek istediği şey; ‘Okulu yaşamla birleştireceğiz ama hangi yaşamla? Yaşam farklı farklıdır. Biz okulu hangi yaşamla birleştireceğiz?’ Yanıtı da kendisi veriyor: ‘Çıkarılan sonuç, olumlu yaşam ya da olması gereken yaşam’. İşte ütopyacıların hayalindeki yaşam da buydu. Bunu başarabilmek için birey (1) bilimdeki değişiklikleri çabucak kavrayabilmeli ve bunları sanayiye aktarabilmeli; (2) boş zamanlarını kültürel olarak biçimlendirebilmeli; (3) zihinsel ve bedensel yeteneklerini geliştirmelidir. Politeknik eğitimin amacı kısaca işte budur.

Charles Snow’un 1959 yılında Rede Konferansında yaptığı ünlü konuşmasının temelinde insanların tek yönlü yetiştirilmesine karşı ortaya konulan bir tepki vardır. O konuşmasında ve daha sonra ‘İki Kültür’ isimli yayımlanan kitabında, Snow (2005), temel bilimcilerin toplumsal olguları anlayamadıklarını, sosyal bilimcilerin ise çok basit düzeydeki matematiksel işlemlere yabancı ve doğal bilimlerden uzak olduklarını anlatmaktadır. Snow, bu durumu iki farklı kültür olarak yorumlamakta ve eleştirmektedir. İnsanların birbirlerinden uzaklaştıkları, birbirlerine yabancılaştıkları gerçeğini beklenilmeyen bir dille ifade etmektedir. Onun arzuladığı, gerek doğa bilimci, gerek matematikçi gerekse sosyal bilimci olsun, hepsinin çok yönlü ortak bir eğitimsel düzeye sahip olmalarıdır. Aslında politeknik eğitimi savunan sosyalist düşüncülerin isteği de budur.

Ancak, sosyalist üretim biçimine dayalı ülkelerde yapılan politeknik eğitim ile kapitalist ülkelerde verilen politeknik eğitim, aynı görülmemelidir. Sosyalist ülkeler dışında verilen teknik eğitim, ismi Politeknik olarak kullanılmasına karşın, özü itibarıyla iş gücü ihtiyacını ve verimliliği artırmaya yönelik bir eğitimidir. Kapitalizmin kar artışını öngören bir uygulamadır. Bu tür bir teknik ve meslek eğitiminde bireyin çok yönlü gelişimi söz konusu değildir. Oysa politeknik eğitim, üretimin bütün yönleriyle kavranmasını, üretimde nesneleşen Matematik, Fen bilimleri, Toplumsal Bilimlerin bilinmesini; bunlara ilişkin tüm güçlerin zihinsel olarak kavranmasını ve uygulanmasını gerektirir. Üretim tüm bunların üzerine kurulan maddi bir etkinliktir. Böylesi bir eğitim modeli ütopyalarda, belirli dönemlerde bazı sosyalist ülkelerde ve kısmen ülkemizde Köy Enstitüleri ile uygulanmaya çalışılmış olsa da, ne yazık ki, büyük toplum kesimlerinin özleminde kalmaya devam etmektedir.

Mesleki eğitim ülkemizin geleceği için önemli bir alan olmasına karşın, zorunlu temel eğitimden sonra bu alana yönelim yetersiz kalmaktadır. Toplumun önemli kesimleri için meslek okulları çekici gelmemekte ve tercih edilmemektedir. Oysa bireyi hem mesleğe yönelik hem de kişiliğini geliştirmeye yönelik çok yönlü bir eğitim programı uygulamasıyla bu okullar cazibeli hale getirilebilir.

Politeknik eğitim konusu ülkemizde bilimsel anlamda, yani akademik olarak yeterince ele alınmamıştır. Bu konuya ilişkin yeni çalışmalar yapılarak, ülkemizdeki meslek eğitiminin sorunlarının çözümünde yeni bir örnek eğitim modeli geliştirilebilir. Ezberci ve tek yönlü bir eğitim modeli yerine, bireyin çok yönlü gelişimini temel alan bir eğitim modeli

oluşturulmasında politeknik eğitimin temel felsefesinden ve uygulamaların deneyimlerinden yararlanılabilir.

Kaynakça

- Akyüz, Y. (2001). **Başlangıçtan Günümüze Türk Eğitim Tarihi**. (Genişletilmiş 8. Baskı) İstanbul: Alfa Yayınları.
- Alkan, C. Vd. (2001). **Mesleki ve teknik Eğitimin Esasları**. Ankara: Nobel Yayınları
- Aytaç, K. (1979). **Politeknik Eğitim Reformları**. Ankara: Dil ve Tarih – Coğrafya Fakültesi Yayınları.
- Aytaç, K. (1981). **Çağdaş Eğitim Akımları**. Ankara: Dil ve Tarih – Coğrafya Fakültesi Yayınları.
- Aytaç, K. (1998). **Avrupa Eğitim Tarihi**. İstanbul: M.Ü. İlahiyat Vakfı Yayınları.
- Bahadır, Z. (1994). **Köy Enstitülerinin Sosyolojik İncelenmesi**. Sivas: C. Ü. (Yayınlanmamış Doktora Tezi).
- Bezel, N. (1984). **Yeryüzü Cennetleri Kurmak Ütopyalar**. İstanbul: Say Yayınları.
- Cramer, F.J.; J.S. Browne, (1974). **Çağdaş Eğitim: Milli Eğitim sistemleri Üzerine** Mukayeseli Bir İnceleme (Çeviren: Ferhan Oğuzkan) İstanbul:MEB Basımevi.
- Dewey, J. (1916) *Democracy and Education*. <http://www.ilt.columbia.edu/Publications/dewey.html> Erişim: 23.05.2008.
- Doğan, H. Vd. (1997). **Okul Sanayi İlişkileri**. Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.
- Ergün, M. (1985). **Karşılaştırmalı Eğitim** <http://www.egitim.aku.edu.tr/kegitim.pdf>.
- Halpin, D. (2001). Utopianism and Education: The Legacy of Thomas More. **British Journal of Educational studies**. Vol. 49, No. 3, 299-315.
- Hançerlioğlu, O. (1993). **Düşünce Tarihi**. (Beşinci Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- İnal, K. (1996). **Eğitimde İdeolojik Boyut**. Ankara: Doruk Yayınları.
- İnal, K. (2008). **Eğitim ve İdeoloji**. İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Kaptan, S. (1995). **Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri**. Ankara: Rehber Yayınevi.
- Karasar, N. (2006). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. (16. Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- Kavak, Y. (1992). **Meslek Yüksekokulları: Değişim ve İş Hayatıyla İlişkiler**. Ankara: Evren Ofset A.Ş.
- Kaya, Y. K. (1987). “İsmail Hakkı Tonguç” **Cumhuriyet Dönemi Eğitimcileri**. Ankara: UNESCO Türkiye Milli Komisyonu Yayınları. 513-519.
- Kurt, Hasip. (2004) **Mesleki Eğitimde İşletmelerin Ve Eğitim Kurumlarının Yaşadığı Sorunlar Ve Çözüm Önerileri** http://www.tisk.org.tr/isveren_sayfa.asp?yazi_id=984&id=56. Erişim: 15.11.2007
- Mchitarjan, I. (2000). John Dewey and Development of Education in Russia before 1930. **Studies in Philosophy and Education** Vol. 19, 109-131
- More, T. (2006). **Utopia**. (Çev.: Urgan vd.) İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Ronan, C. (1983). **Bilim Tarihi**. (Çev. Eklemettin İhsanoğlu ve Feza Günergun). Ankara: Tübitak Yayınları.
- Owen, R. (1995). **Yeni Toplum Görüşü**. (Çev. Doğan Şahiner). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Özfirat, A. ve İ. Topcu. (2010). Köy Enstitülerinin Kuruluşunda Ülkü Dergisinin Yeri ve Önemi. **Kuruluşunun 70. Yılında Bir Toplumsal Değişim Projesi Olarak Köy Enstitüleri Sempozyumu** 14-17 Nisan, Kastamonu: Yazılı Bildiri, s.377-399.
- Öztürk, F. (2006) **Ütopya ve Eğitim**. Ankara: Nobel Yayınları.
- Shimahara, N. <http://www.questia.com/PM.qst?a=o&d=23485421#> Erişim: 13.11.2007
- Skatkin, M. and G. Cov'yanov. (1994). **Nadezhda Krupskaya**. Prospects: The Quarterly Review of Comparative Education. 24 (1): 49-60.
- Small, R. (2005). **Marx and Education**. Burlington: Ashgate Publishing Company.
- Snow, P.C. (2001). **İki kültür**. (Çev. T. Birkan.). Ankara: TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları.
- Sönmez, V. (2002). **Eğitim Felsefesi**. (6. Baskı) Ankara: Anı Yayıncılık.
- Szaniawski, I. (1980). **Okulun Toplumsal İşlevi** (Çev. Tahsin Yılmaz). Ankara: Onur Yayınları.
- Türer, A. (2005). **Eğitim Sistemi Çoklu Zeka Kuramına Göre Yeniden Yapılandırılabilir mi?** <http://public.cumhuriyet.edu.tr/~aturer/cokluzeka.html> Erişim: 28.11.2007.
- Tonguç, İ.H. (1939). **Canlandırılacak Köy**. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Tonguç, İ.H. (1974) **İş ve Meslek Eğitimi**. Ankara: Töb-Der Yayınları.
- Urgan, M. (2006). Giriş ve Değerlendirme **Utopia**. (Çev.: Urgan vd.) İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Variş, F., J.A. Lauwerys, K. Neff, (1971). **Mukayeseli Eğitim**. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Yıldırım, A. ve Simsek, H. (2006). **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**. (6.Baskı). Ankara: Seçkin Kitabevi.

THE EMERGENCE AND PRACTICE OF POLYTECHNIC EDUCATION

Prof.Dr.Battal ASLAN
Inonu University- Turkey
baslan@inonu.edu.tr

İhsan TOPÇU
Ed.D Student- Turkey
ihsantopcu@cumhuriyet.edu.tr

Abstract

Introduction: Ideal education model of the Renaissance was a creative and multi-dimensional humanistic education approach. Humanistic education approach had also similar characteristics with the Renaissance because both the Renaissance and Humanist Movements (Approach) were considered identical. With these renaissance and reform movements, and later on, with the Industrial Revolution, quality and effective education started to become widespread among all levels of society. The development of industry required more trained employees. It forced the crowds to work for long hours in difficult/stiff conditions. Yet some utopian philosophers, among whom were also industrialists, struggled to make education period longer and more effective. They also urged all individuals to attend basic education and improve their mental, physical and productive skills. Polytechnical education which aimed at incorporating individual's professional training with their physical, mental and moral improvements was an alternative model. With the contributions of socialist philosophers and educators, it became popular in some countries. According to the philosophical, political and economic structure of these countries, various applications were seen in different countries.

Method: The aim of this study is to examine the philosophical thoughts behind the emergence of polytechnical education and to investigate its practices in its historical development process. This is a descriptive study. The emergence and practices of polytechnic education have been investigated through relevant literature search. During the literature search it was seen that Turkish resources were insufficient. All information gained in the study were interpreted and reported accordingly.

Findings: In the time of the Renaissance and Reform Movements, some utopian philosophers emphasized the need for education to begin at an earlier age and to be more widely available. Later socialist educators believed that individuals would have a kind of education which greatly increases their physical, mental and productive capacities. It would be a kind of multi-dimensional education, not only for employee training but also for humanistic improvement. It could be said that polytechnic education emerged as result of these philosophical thoughts and economic needs. When it became popular and widespread, a third of the world's children were having an education of that model which was also known as Marxian education approach. While polytechnic education was applied as work and professional education in some countries, some East-Block countries had a more multi-dimensional version of the model and they made it their basic education model in their

countries. Socialist philosopher Karl Marx was one of the effective advocates of polytechnic education. Combining schooling with productive work was genuinely Marxian educational concept (Small, 2005). The basic principle of Marxian thought on education was the unity of theory and practice and fully developed individuals. In our country, a similar model of polytechnic education was applied in village institute in 1940s. The main objectives of those institutes were to train teachers for villages. It aimed at educating and training fully developed teachers so that they could be helpful and effective to teach villagers in a multi-dimensional way. Those candidate teachers would have all kinds of skills and knowledge which was necessary for villagers and they would improve them in all ways; physical education, music, literacy, cultivating fields, raising animals, building houses, etc.

Results and Suggestions: The principal function of education is to improve individuals' capacities in a multidimensional way and to make them productive, adaptable members for their society. Among different educational models and approaches, it could be claimed that polytechnic education was the most appropriate one to these objectives. Polytechnic education based on training and production; developing mental and physical skills and improving the students' ability to enjoy their free time by social activities. These are also needed at our present day. Therefore, a similar model could be developed and applied in our vocational and technical high schools.

Key words: Philosophy of Education, Polytechnic Education, Socialist Education, Work School, Marxian Education, Village Institutes

